

Osterhottens förbund
Pohjanmaan liitto

24.11.2008

Lausunto

Metsähallitus/Maailmanperintö

PL 475

65101 Vaasa

**Lausuntopyyntöne koskien Merenkurkun saariston hallinto- ja kehityssuunnitelmaa
(D540/022/2008 Metsähallitus, ÖFPL 317/31/2008, 15.10.2008)**

Pohjanmaan liitto kiittää lausuntopyynnöstä koskien Merenkurkun saariston hallinto- ja kehityssuunnitelmaa. Liitto pitää suunnitelmaa kokonaisuutena hyvänä, mutta haluaa kuitenkin seuraavassa nostaa tarkasteluun muutamia näkökohtia.

5.1 Merenkurkun saaristo on laajalti tunnettu maailmanperintökohde

Merenkurkun maailmanperintökohteen tunnetuksi tekeminen on haastava tehtävä, joka jakautuu varsinaiseen tiedottamiseen sekä markkinointiin. Metsähallituksen päävastuulla on laajamittainen tiedottaminen. Markkinointia on hoidettu pitkälti markkinointiryhmän toimesta. Markkinointityö on ollut projektiperusteista ja käytännön työstä on pitkälti vastannut Pohjanmaan matkailu. Pohjanmaan liiton näkemys on, että Metsähallituksen rooli on hyvin selkeä ja yksiselitteinen. *Sen sijaan maailmanperintökohteen markkinointiin on löydyttävä pysyvä ratkaisumalli.*

Maailmanperinnön markkinoinnissa tarvitaan jatkossa liiketaloudellista näkemystä ja markkinointitoimenpiteiden tulee perustua selkeisiin asiakassegmentteihin.

Maailmanperinnön markkinointi on varsinkin elinkaarensa ensivaiheissa pitkälti mielikuvan luomista. Liiketaloudellisesti ajatellen maailmanperintö on tuote- ja/tai palvelupaketti, joka tulee pilkkua osiin ja miettiä kullekin osalle oma liike- ja tai toimintaidea. Maailmanperintöä voidaan siis ”myydä” kokonaispakettina, kokonaisvaltaisena elämyksenä tahi osina asiakasryhmien tarpeiden mukaisesti. Kokonaisuutta on edelleen helpompaa esitellä ja sitouttaa myös vaikutusvaltaisia ja julkisia henkilöitä toiminaan maailmanperinnön puolesta.

Markkinointitoimenpiteet on luonnollisesti suhteutettava maailmanperintöalueen kehittämistoimenpiteiden edistymiseen, alueen valmiuteen ottaa vastaan erilaisia asiakasryhmiä.

Tiedotuksen ja markkinoinnin on myös jatkossa toimittava rinta rinnan ja olemassa oleva markkinointi- ja tiedotussuunnitelma muodostaa hyvän perustan toiminnan kehittämiseksi.

5.2 Maailmanperintöopetus, luonto- ja leirikoulut

Pohjanmaan liitto pitää erittäin tärkeänä maailmanperintökohteen tunnettavuuden lisäämistä eri kouluasteilla. Suunnitelmassa on esitetty, että Merenkurkun opetustyöryhmä Pohjanmaan liiton koordinoimana kartoittaa sopivat toimintakohdeet,

Sandögatan 6

Hietasaarencatu 6

PB 174 • PL 174

65100 VASA • VAASA

Tfn•Puh (06) 320 6500

Fax (06) 320 6550

info@obotnia.fi • www.obotnia.fi

PO-0970063-6 • Y-0970063-6

rahoituskanavat, arvioi tarvittavat lisäinvestoinnit ja luo yhteistyömallin luonto- ja leirikoulutoiminnan organisoimiseksi. Pohjanmaan liitto soveltuu hyvin yhteistyömallin luojaaksi, rahoituskanavien selvittäjäksi ja ryhmän koolle kutsujaksi. Sen sijaan Pohjanmaan liiton näkemys on, että sopivien toimintakohteiden kartoittaminen ja lisäinvestointien arvioiminen soveltuu paremmin Merenkurkun opetustyöryhmän jäsenille.

Pohjanmaan liitto (osin yhteistyössä Vaasan korkeakoulukonsortion edustajien kanssa) voi hyvin jatkaa jo Meren talo-projektin aikana aloitettuja keskusteluja eri yliopistojen kanssa liittyen luonnontieteellisten tiedekuntien halukkuuteen siirtää opetus- ja kurssitoimintaa Merenkurkkuun.

6. Merenkurkun saaristo on geologisten ja maisemallisten arvojensa takia ainutlaatuinen

Pohjanmaan liiton mielestä ohjelmassa on hyvin tuotu esiin ja kuvailtu niitä ominaisuuksia, jotka tekevät alueesta ainutlaatuisen. Tärkeimmäksi uhkakuvaksi on nostettu erilaiset kaivamis- ja rakennushankkeet, joita alueen asutuksen ja yhdyskuntatoimintojen vuoksi joudutaan tekemään. Pohjanmaan liiton mielestä onkin tärkeää, että maailmanperintöalueen tutkimukseen, inventointiin ja tilan seurantaan satsataan resursseja. Toinen tärkeä asia on alueen suunnittelun, kehittämisen ja suojelun yhteensovittaminen sekä yhteistyö eri viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Lisäksi yleistä tietoisuutta, osaamista ja alueen tunnetuksi tekemistä on lisättävä hyvän lopputuloksen saamiseksi. Pohjanmaan liiton mielestä ohjelmassa esitetyt tavoitteet, toimenpiteet ja valitut indikaattorit tukevat edellä mainittuja asiota.

7.1 Maailmanperintöalueen asukkaat ja elinkeinoelämä

Pohjanmaan liiton näkemys on, että maailmanperintökohteen kehittäminen luo onnistuessaan saaristoon uusia työpaikkoja, lähinnä matkailussa, ja tukee perinteisten saaristoelinkeinojen säilymistä alueella (esimerkiksi kalastus). Onnistuminen edellyttää kuitenkin mittavia ponnistuksia tilanteessa, jossa saaristoalueilla asuvien ja siellä elinkeinonsa hankkivien määrä on laskeva. Merenkurkun maailmanperintöalueella on jo tehty kehittämistyötä yhteistyössä yrittäjien kanssa. Kehittämistyötä tulee edelleen jatkaa, jotta yritysten liiketoimintaosaaminen ja palvelutaso paranisi edelleen. *Pohjanmaan liitto esittää erityistä pitkäkestoista kehittämisprosessia, jonka avulla yrittäjät saisivat apua niin oman yrityksensä kehittämiseen kuin yhteistyön, verkostoitumisen kehittämiseen.* Pohjanmaalla on erittäin asiantuntevia yritystoiminnan kehittämisorganisaatiota, joiden kanssa mallin voisi kehittää. Luonnollisesti yhteistyön edistämiseen yrittäjien välillä Merenkurkun molemmin puolin tulee kiinnittää huomiota.

Pohjanmaan liitto esittääkin, että nykyisten yritysten kehittämistyöhön, uusien yrittäjien tukemiseen kuin myös matkailutuotteiden suunnitteluun kytetään mukaan alueen yliopistojen/korkeakoulujen osaaminen. Kehittämistyöhön voisi hyvin kytkeä mukaan erilaatuiset opiskelijatyöt: selvitykset, seminaarityöt, tutkielmat jne. *Matkailutuotteiden suunnittelussa tulisi hyödyntää laajemmin Pohjanmaan luovan yrittäjyyden osaamista, joilta löytyy esimerkiksi Juthbackasta Uudestakaarleppystä kuin Vaasasta Länsi-Suomen muotoilukeskuksesta.*

Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä perinteen ja saariston elinkeinojen, rakennus- ja käsityöperinteen tallentamista, esittelemistä ja elävänä pitämistä.

7.2 Maailmanperintöalueen kulttuuriarvot

Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että maailmanperintöaluetta kehitetään alueen kulttuurimaisemia ja saariston ominaispiirteitä kunnioittavana kylämäisenä asuinympäristönä. Myös alueen muinaisjäännöksiä suojelu ja kunnossapito on tärkeää, sillä laki kiinteistä muinaisjäännöksistä ei yksin pysty takaamaan muinaisjäännösten koskemattomuutta. Pohjanmaan liitto korostaa myös kyläläisten, maanomistajien ja kaavoittajien yhteistyötä. Merenkurkun maankäyttöryhmä soveltuu hyvin koordinoimaan ohjelmassa mainittuja toimenpiteitä ja projekteja, koska maankäyttöryhmässä ovat mukana alueen kaikki suunnitteluviranomaiset

8.1 Käyntikohteet

Maailmanperintöalueen käyntikohteiden kehittäminen on vasta alussa ja Pohjanmaan liitto painottaa yhteistyön tärkeyttä kohteiden kehittämisessä. Tärkeää on laatia Merenkurkun maailmanperintöalueelle kokonaisvaltainen luontomatkailusuunnitelma, jossa yhteen sovitetaan alueen luonto- ja kulttuuriarvot käyntikohteiden toteuttamisen, infrastruktuurin ja matkailijavirtojen sekä paikallisten asukkaiden ja maanomistajien kanssa.

8.2 Matkailupalvelut

Pohjanmaan liitto pitää välttämättömänä tuotekehittely- ja markkinointityön organisointia pysyvälle pohjalle. Maailmanperinnön markkinointiryhmän tulisi nyt käynnissä olevan projektin aikana laatia Pohjanmaan matkailun johdolla esitys toiminnan organisoinnista, tehtävistä, vastuutuksesta ja rahoitusmallista. Kohdassa 7.1 on jo esitetty näkemyksiä liittyen alueen yritysten ja niiden matkailupalvelujen kehittämiseen. Pohjanmaan liiton näkemys on, että monet kohdassa 8.2 esityistä toimenpiteistä vaativat vastuutuksen osalta tarkempaa tarkastelua.

Lopuksi:

Pohjanmaan liitto esittää, että kaikessa suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota alueen asukkaiden ja toimijoiden osallistamiseen – osallistamis- ja arviointisuunnitelma on hyvä perusta, mutta muoto on hyvin byrokraattinen. Maailmanperintöalueen kehittämiseen liittyen osallistamista tulisi vielä tarkentaa tältä osin ja pohtia/eritellä erityisiä toimenpiteitä, joiden avulla asukkaiden/toimijoiden sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin olisi vahvaa ja kehitystä eteenpäin vievää. Pohjanmaan liitto esittää, että osallistamista mietittäisiin asiakaslähtöisesti; eri asteella olevat koululaiset, opiskelijat, alueen eri ikäiset asukkaat, kolmannen sektorin toimijat, maanomistajat ja yrittäjät pääsisivät omalta osaltaan mukaan suunnittelemaan systeemaattisesti ja koordinoitusti alueen ja toiminnan kehittämistä.

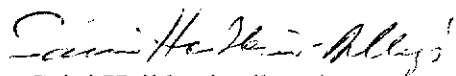
Pohjanmaan liitto pitää myös tärkeänä, että esimerkiksi Pohjanmaan vahva energiaklusteri kytketään mukaan maailmanperintökohteen kehittämiseen. Energiaklusterin vahvuus, hajautettu energiantuotanto, sopii erinomaisesti erinomaisesti maailmanperintökohteen tueksi. Haasteena on määrittää ne argumentit, joilla energia-alan toimijat saadaan sitoutumaan alueen kehittämiseen.

Edelleen Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä maailmanperintökohteen kehittämis- ja vaalimistyön selkeää johtamista. Metsähallitus on tehnyt ansiokasta työtä ja sen rooli

maailmanperinnön vaalijana ja kehittäjänä on yksiselitteinen. Maailmanperinnön kehittämistyön eteen tehdään tällä hetkellä työtä useissa eri työryhmissä ja sisäisesti ryhmien työnjako onkin melko selkeä.

Maailmanperintökoordinaattorin tahi -johtajan tarve on kuitenkin ilmeinen, kun kyseessä on alueen esittelemine ulospäin, varsinkin tulevina vuosina – on oltava henkilö, orkesterinjohtaja, joka hallitsee kokonaisuuden ja joka toimii maailmanperintöalueen suurlähettiläänä ja päämarkkinoijana.

Österbottens förbund – Pohjanmaan liitto

Saini Heikkuri-Alborzi
kaavoitusjohtaja

Marja-Riitta Vest
suunnittelupäällikkö

Forststyrelsen
Sandögatan 6
65100 Vasa

27 november 2008,

Ärende: Utlåtande gällande förvaltnings- och utvecklingsplanen för Kvarkens skärgård

Allmänna kommentarer om förvaltningsplanen

Kvarkenrådet anser att förvaltningsplanen är välskriven och har ett gediget arbete bakom sig. Planen strävar till att beakta alla berörda parter och ge dem utrymme. Nu när arbetet är väl igång – är det viktigt att hålla upp motivationen och systematiskt ta itu med de förslagna åtgärderna. God kommunikation och informering är AO för att arbetet skall gå vidare och för att så många som möjligt ska känna sig delaktiga i arbetet.

Kvarkenrådet anser det viktigt för det fortsatta arbetet att Världsarvet får ett ansikte utåt; en *koordinator/ledare*. Ansvaret är i dagens läge fördelat på många personer och man får ingen klar uppfattning om vem som har huvud- och helhetsansvaret. Även den decentraliserade *förvaltningsmodellen* borde ses över för att finna en effektivare och enklare modell. Idag är Forststyrelsen koordinator för världsarvet, men de har inte mandat/i uppdrag att hantera bland annat marknadsföringsfrågor. Detta leder till att viktiga insatser och utvecklingsfrågor ss marknadsföring, samarbete med skolor mfl inte direkt hör till någons ansvarsområde.

Kvarkenrådet anser det också viktigt att Kvarkens skärgård i fortsättningen i högre grad profilerar sig som en del i det gemensamma världsarvet *Höga Kusten – Kvarkens skärgård*.

Kommentarer till kapitel 3.4.1 Världarvsdelegationen för Kvarkens skärgård s 11

- Världarvsdelegationens uppgift är att förankra och fungera som informationsplattform mellan berörda aktörer. Upplivningsansvaret har getts till deltagarna i delegationen; de skall kunna fungera som *världarvsambassadörer*. För att detta skall fungera borde utbildning arrangeras åt världarvsdelegationens medlemmar och andra tänkbara "ambassadörer". För kommun- och statsanställda kunde t ex arrangeras utbildning i form av tyky dagar eller i form av annan aktivitet i världsarvet för att öka kunskapen om världsarvet.

- En ny arbetsgrupp borde tillsättas vars uppgift är att arbeta med *undervisning och pedagogik* som har en anknytning till Världsarvet. Skolorna få tillgång till redskap/material för att kunna öka kunskapen om Kvarkens världsarv.

- Åtgärder och uppgifter: Världarvsdelegationen håller minst 3 möten per år....

Ansvariga instanser; Forststyrelsen. Är Forststyrelsen faktiskt ansvarig för alla arbetsgrupper? Är inte ansvaret fördelat på även andra aktörer?

- En världsarvsrapport om hur utvecklingsarbetet framskrider utges årligen till alla aktörer. I vilken form, omfattning, tryckt eller pdf – nätversion? Vad är målet och målgruppen för världsarvsrapporten?

Kommentar till 5.1. D. Marknadsföring s 21

Rubriken är missvisande – det är i dagens läge mera frågan om upplysning och informering.
Förslag: Ge politiker och tjänstemän tillräcklig kunskap om världsarvet.

Kommentar till kapitel 5.2. Mål s 22

”Öka antalet skolbesök från andra delar av landet.”

Erbjud lägerskolpaket i skärgården. Lägerskolorna kan även sammankopplas med språkbad eller språkundervisning.

Fortbildning av lärarna är en förutsättning för att lärarna ska ta upp världsarvet i sin undervisning. Ett bra fortbildningspaket och goda verktyg för lärare, gör att läraren får bättre förutsättningar att förmedla kunskap om världsarvet.

Å Kvarkenrådets vägnar,

Christina Knookala
Direktör

Anita Storm
Projektledare

ÖSTERBOTTENS SVENSKA PRODUCENTFÖRBUND r.f.

Handelsplanaden 16 B, FIN-65100 Vasa
Telefon (06) 318 9200, Telefax (06) 318 9248
e-post: förnamn.efternamn@slc.fi

Vasa 27 november 2008

Forststyrelsen/Världsarv

PB 475

65101 Vasa

**Ärende: Utlåtande om Förvaltnings och utvecklingsplanen för Kvarkens skärgård
(Diarienumr: 1540/022/2008)**

Österbottens svenska producentförbund ger följande utlåtande om förvaltnings- och utvecklingsplanen för Kvarkens skärgård.

- I kapitel 6 beskrivs de geologiska värdena i världsarvet samt de hotbilder som finns för att dessa naturvärden eventuellt kan försvinna. ÖSP understryker att världsarvsstatusen inte ska eller får medföra att tolkningarna av lagarna, då det gäller tillståndsärenden och markanvändning, är strängare på världsarvsområdet. Det vill säga världsarvet får inte leda till att för området görs egna tolkningar av lagar och bestämmelser.
- ÖSP anser att inga nya naturskyddsområden ska inrättas på världsarvsområdet utan de områden som i dag finns ska användas på ett sådant sätt så att naturvärdena på dessa områden växer (kapitel 6).
- Kapitel 7 berör invånarna och näringslivet på området. I kapitlet nämns även lantbruk som skärgårdsnäring. Till näringarna bör även tilläggas skogsbruk. Då det gäller åtgärder finns dock inget direkt sagt om vad som planeras för näringarna på området. ÖSP anser att i planen bör nämnas att en utredning görs upp över jord- och skogsbruks sektorns framtidsplaner t.ex. "Jord och skogsbruket i Replot- Björköby år 2020". Denna plan skulle ge grund till åtgärder för att kunna upprätthålla det unika landskapet samt ge grund för hur jord- och skogsbruksnäringarna kan upprätthållas.

Österbottens svenska producentförbund

Genom,

Jonas Laxåback, verksamhetsledare

Tfn 050-358 0198

skogscentralen

kusten

25.11.2008

Forststyrelsen Österbottens naturtjänster

UTLÅTANDE

FÖRSLAG TILL FÖRVALTNINGS- OCH UTVECKLINGSPLAN TILL VÄRLDSARVET KVARKENS SKÄRGÅRD

Kustens skogscentral ger följande utlåtande om förvaltnings- och utvecklingsplanen:

Enligt avsiktsförklaringen i kapitel 4.1 skulle en klassificering som världsarv inte inverka på de areella näringarna, såsom fiske, jakt, jord- och skogsbruk och inte heller på traditionellt byggande i området. I kapitel 4.4 om visionens innehåll påpekas vidare att en attraktiv miljö innebär att världsarvet erbjuder en bra boendemiljö och utkomstmöjligheter för innevånarna. Dessa mål är bra för området.

I kapitlet 6.1.4 om utvecklingen av växtligheten finns en redogörelse om trädslagsföljden i landhöjningssuccessionen enligt vilken björken vanligtvis skulle följa efter gråalen. Detta gäller främst yttre skärgården och mindre holmar medan granen i övrigt är det vanligaste trädslaget som växer upp under gråalen. Visserligen består världsarvsområdet av en hel del yttre skärgård, men med tanke på helheten borde texten justeras. I samma kapitel finns ett stycke om våtmarker. Här vore det bättre att skriva om försumpade momarker än om "sumpskogar".

Beträffande tidigare forskningar och inventeringar (6.5.1) vore det på sin plats att nämna Eric Appelroths beskrivningar om landhöjningens dynamik under flera årtionden. Till exempel 1948 publicerades hans "Några av landhöjningens betingade skogliga särdrag inom den österbottniska skärgården" i Skärgården. Nordenskiöld-samfundet i Finland. Helsingfors. Texten finns på sidorna 292-304. Han var veterligen den första som tydligt beskrev skogens invandring.

Områdets näringsliv beskrivs i kapitlet 7.1. Största delen av de större holmarna har under många generationers tid varit föremål för omfattande skogsavverkningar. Inkomsterna från virkesförsäljningarna har haft stor betydelse för de bosatta i området. Eftersom vägnätet tidigare var dåligt utbyggt hade vattnet en stor betydelse för transporter. Dessutom var virkesexporten tidigt omfattande från områdets skogar. Skogsbruket borde därför nämnas bland de traditionella skärgårdsnäringarna. Även bland utmaningarna borde bevarande av skogsbruket som näring nämnas för att arbetsplatserna skall kunna tryggas även i framtiden.

Till världsarvets kulturarv hör fornminnen, därför är en noggrann inventering av förekomsten mycket viktig inte bara inom naturskyddsområden som omnämns i kapitel 7.2.2 utan i hela området. Bland målen borde här även nämnas informationen till markägarna, eftersom fornminnen inte sällan skadas på grund av att markägaren saknar information om förekomsten.

I bilaga 4 finns världsarvsdelegationens arbetsgrupper och dess medlemmar uppräknade. Här kan vi konstatera att skogsbruket kunde ha en representant i markanvändningsgruppen, eftersom skogsbruk bedrivs på betydande arealer inom området.

Karen Wik-Portin
Direktör

Greger Erikslund
Myndighetschef

20.11.2008

Forststyrelsen/Världsarv
PB 475
65101 Vasa

Ärende: Utlåtande om förslaget till förvaltnings- och utvecklingsplan till världsarvet
Kvarkens skärgård

Österbottens Fiskarförbund har bekantat sig med förslaget till förvaltnings- och utvecklingsplan till världsarvet Kvarkens skärgård.

Fiskarförbundet har inget att invända mot innehållet i planen. Vi betonar vikten av att lokalbefolkningen involveras i arbetet med att utveckla världsarvet med tanke på världsarvets fortbestående.

För
Österbottens Fiskarförbund

Guy Svanbäck
verksamhetsledare

Utlåtande till Förslag Förvaltnings- och utvecklingsplan till världsarvet Kvarkens skärgård

Åbo Akademi Vasa via Center för lokal utveckling, ger sitt utlåtande gällande "Förslag; Förvaltnings- och utvecklingsplan till världsarvet Kvarkens skärgård".

Inledning

Åbo Akademi Vasa har två fakulteter, Pedagogiska fakulteten och Samhällsvårdvetenskapliga fakulteten, där utbildas blivande lärare och samhällspåverkare. Vid Pedagogiska fakulteten kan man studera till klasslärare med inriktningsalternativ miljöpedagogik, som ger en mångvetenskaplig kunskap och miljöfrågor och hållbar utveckling. Åbo Akademi Vasa medverkar aktivt i den omkringliggande samhälle genom sina enheters arbete (t.ex. den nyaste vetenskapen baserad fortbildning för verksamma lärare och andra yrkesgrupper). Vid Åbo Akademi Vasa arbetar en arbetsgrupp för hållbar utveckling från år 2004 och en miljökoordinator från 2006.

Nedan följer allmänna och detaljerade kommentarer till planen.

Förvaltnings- och utvecklingsplanen beaktar brett de olika aspekterna av världsarvstatus och presenterar de unika drag i Kvarkens skärgård som ligger som grund till världsarvstatus. Planen lämnar dock vissa frågor obesvarade, och åtgärds- och uppgiftslistan som presenteras är omfattande och väldigt utmanande för den idag existerande förvaltningsmodellen!

3 Höga kusten/Kvarkens skärgård – ett världsarv

3.3 Nationell förvaltning av världsarvet

Eftersom Kvarkens skärgård är Finlands första och hittills **enda** naturarvet är nya, innovativa förvaltningsmodeller, som beaktar områdets speciella särdrag ytterst viktiga. Speciellt hänsyn behöver sättas till att säkerställa den tillräckliga statliga finansieringen för upprätthållande och förvaltningen av världsarv.

4 Visioner för Kvarkens skärgård

De utmaningar som nämns i Förvaltnings- och utvecklingsplanen är väsentliga; det viktigaste är att man skapar en gemensam och överenskommen målsättning för områdets utveckling och att förvaltningsmodellen effektiveras och klargörs.

I åtgärder nämns att *en arbetsgrupp tillsätts, för att förbättra världsarvsundervisning i förskola, låg- och högstadium, gymnasium*. Det är viktigt att också andra stadiets annan

utbildning nås, dvs. yrkesutbildning, då cirka 50% av ungdomar väljer yrkesutbildning efter grundskolan.

Samarbete behövs också att världsarvstatus beaktas både i grundundervisning och i fortbildning av lärare, då lärarna har en nyckelroll i fostran till hållbart tänkandet hos barn och unga.

Vi anser också att det är ytterst viktigt att nyttja den pedagogiska och didaktiska kunskaper som finns koncentrerad på Åbo Akademi Pedagogiska fakultet, speciellt vid inriktningsalternativ *miljöpedagogik*, där det bedrivs forskning om bl.a. *miljömedvetenhet och påverkande faktorer i olika åldrar*, då man tillsätter arbetsgrupp för att förbättra världsarvsundervisning.

5 "Kvarkens skärgård är ett välkänt världsarv,..."

Informations- och kunskapsspridning och utbildning om världsarv bland invånarna, olika besöksgrupper och framför allt barn och ungdomar i olika åldrar spelar en väsentlig roll i marknadsföring och att göra arven välkänt och besökad, men också uppskattat och respekterad bland områdets nutida och framtida invånare. Världsarvs pedagogik, -didaktik och miljöpedagogik är de verktyg som kan användas för att optimera kunskapsspridningen.

I marknadsföringen och informationsspridningen bör nyttjas de existerande sakkunniga, som t.ex. Pedagogiska fakultet vid Åbo Akademi i Åbo. Den planerade arbetsgruppen för undervisning har en stor uppgift.

6 "... Med ett unikt geologisk landskap,"

6.5 Forskning, inventering och uppföljning av världsarvets tillstånd

Naturvetenskapligt och samhällsvetenskaplig forskning i världsarvsområden är viktigt för att fylla de luckor i kunskapen som idag existerar, speciellt gällande den biologiska och ekologiska kunskapen om habitat som finns i världsarvsområde. Eftersom det inte finns en naturvetenskaplig fakultet på den Finländska sidan av världsarvet bör man luckra något av de närliggande universiteten med naturvetenskapligt fakultet (Jyväskylä universitet, Uleåborg universitet, Åbo Akademi, Umeå universitet) att utgöra grundforskning på området.

7 "...Som erbjuder attraktiv miljö för invånarna..."

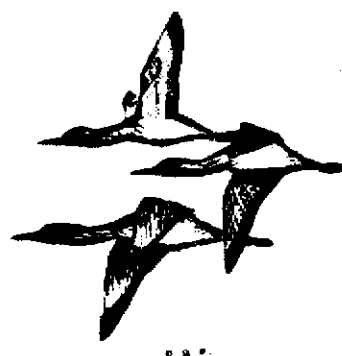
Invånarna är i nyckelfaktorn till att världsarvsområden sparas och utvecklas för framtida generationer, det är ytterst väsentligt att det finns invånarna på området som kan sköta, utveckla och alstra områdets kultur och -historia. För områdets integritet är det viktigt att människan som har bosatt områden i århundraden medtas samt en hållbar levnad och näringsliv främjas. Kulturen måste ses som ett levande och kontinuerligt utvecklande egenskap av skärgårdsområden.

8 "...Och genuina upplevelser för besökare."

Besökarna kan hämta med sig mervärde för området, och det är viktigt att en balans mellan invånarnas och markägarnas behov och intressen samt turisternas och tillfälliga besökarnas behov, intressen och kunskapstörst utvecklas på ett alla parter tillfredsställande sätt. En gemensam vision om turismutveckling mellan turistföretagare, områdets förvaltare och invånare samt markägare bör diskuteras fram. Hållbara turismens principer bör följas och tillräckliga satsningar göras för att bygga upp infrastruktur som kan ta emot en ökande antal besökare utan att orsaka skada på naturen eller privata egendomen.

Enligt uppdrag,

Merja Mäensivu, miljökoordinator

Ostrobothnia Australis r.f. har tagit del av "Förvaltnings- och utvecklingsplanen till världsarvet Kvarkens skärgård" och kan konstatera att planen är omfattande och välplanerad.

I följande avsnitt kan dock påpekas följande:

6.3 Hot mot världsarvet

- Tillståndsförfarandet vad det gäller de småskaliga muddringar och grävningar på strandområden bör förnyas och preciseras i bl.a. Korsholms kommun.
- Dagens system med endast ett meddelandeförfarande är inte tillräckligt och medger alltför stora tolkningsmöjligheter vad det gäller omfattningen och vad man får och inte får göra.
- Detta är speciellt viktigt inom världsarvsområdet men gäller också övriga delar av Korsholm, Malax och Vasa strandområden.
- Den ökande turistmängden är också ett hot mot världsarvet.
- Stora delar av området består av känsliga naturområden där stora skaror turister ökar på slitaget och kan på vissa områden t.ex. delvis förstöra de biotoper som skyddas enligt Natura 2000.
- Även turistströmmarnas påverkan på de sällsynta/hotade/speciella arterna som finns inom världsarvet bör klassas om ett hot.
- En styrning av turistströmmarna till områden som tål slitage bör göras för att minska på de skadliga effekter som de ökande turistströmmarna för med sig.

(6.3)Åtgärder och uppgifter

- En klar precisering av vem som har ansvaret för övervakningen av världsarvet och den verksamhet som bedrivs inom världsarvet bör göras.
- Även vilka uppgifter och befogenheter dessa instanser/myndigheter/personer har bör preciseras.

- Viktigt att informera om de bestämmelser och reglementen som gäller för Valsörarna-Björkögrundens naturskyddsområde och andra naturskyddsområden, samt att de efterföljs.
- Viktigt att Terranova utvecklas som knutpunkt för information, undervisning och utveckling av världsarvet.

6.5.1 Forskning och inventering

Övrig forskning och inventeringar

- Föreningen har under en lång tidsperiod gjort olika naturvetenskapliga utredningar och forskningsprojekt, bl.a. sträckfågelräkning, ringmärkning och skärgårdsfågelinventeringar på Valsörarna. Finansieringen och genomförande av projekten bör säkerställas av bl.a. miljöcentralen och forststyrelsen.
- Forskningsprojekt som följer upp turistströmmarnas påverkan bör omedelbart starta för att kunna presentera forskningsresultat där rekommendationer för antalet besökare till Valsörarna bör ingå.
- Nya projekt som t.ex. uppföljningen av spindelfaunan på Valsörarna bör i mån av möjlighet stödas av externa finansiärer.

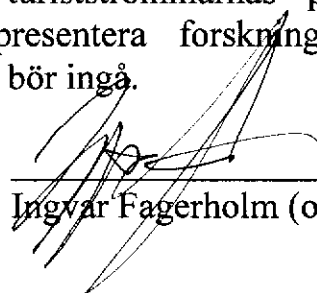
Utmaningar

- Att konstatera att det finns stora kunskapsluckor gällande biologin och ekologin i världsarvet är kanske lite överdrivet. Världsarvsområdet är idag redan mycket väldokumenterat vad det gäller biologin och ekologin. Dock kan konstateras att nya infallsvinklar och forskningsprojekt stärker den kunskap som finns.

7.2.1 Kulturlandskapet och kulturhistoriska miljöer

- Föreningen äger sedan 1965 en biologisk forskningsstation på Valsörarna, där vetenskaplig forskning kontinuerligt bedrivs.
- Turistströmmarna till Valsörarna har ökat kraftigt på senare år och det är därför viktigt att se till att det värdefulla området inte överexploateras och att det vetenskapliga arbetet kan fortgå.
- Forskningsprojekt som följer upp turistströmmarnas påverkan bör omedelbart starta för att kunna presentera forskningsresultat där rekommendationer för antalet besökare bör ingå.

Ostrobothnia Australis r.f.
 Museigatan 3
 65230 Vasa

 Ingvar Fagerholm (ordf.)

Tel. 0505901848 / Epost. Ingvar.Fagerholm@netikka.fi

Bergö Öråd rf
Ann-Charlotte Skinnar
Båthushagav. 54
66220 Bergö

UTLÅTANDE

23.11.2008

Forstyrelsen/Världsarv
PB 475
65101 Vasa

Bergö Öråd rf avger följande utlåtande om Förvaltnings- och utvecklingsplanen för världsarvet Kvarnen:

I de ursprungliga planerna fanns en info punkt planerad även på Bergö. Vi hoppas i första hand att en riktig infopunkt skall planeras till Bergö, i andra hand att det som nu kallas kommunernas turistbyråer skall ges tillräckligt stöd för material och även i viss mån finansiering för öppethållning.

Vi hoppas att Forststyrelsen skall ha intresse att utveckla nya vandringsleder på Bergö enligt den modell som använts i Björkö. Vi anser även att byn kunde göras mera attraktiv som utflyktsmål genom att bygga ett utsiktstorn tex vid Ytterbådans fiskehamn. I tornet kunde finnas information om världsarvet på tavlor eller interaktiva skärmar enligt den modell som Forststyrelsen använt på andra ställen.

Vi hoppas att även Bergö skall få en landskapsvårdsplan uppgjord. Byn har växt igen under de senaste årtiondena och det gamla kulturlandskapet kunde återställas med stöd av en landskapsvårdsplan.

I övrigt vill vi på Bergö gärna vara med och utveckla service i världsarvsområdet så till vida det finns finansiering och stöd att sökas. Vi tar gärna emot information om behovsanalyser och finansieringsmöjligheter.

Med vänlig hälsning,

Ann-Charlotte Skinnar, ordf Bergö Öråd rf

Molpe Bys Skifteslag
c/o Kurt Backgren
Bärnesvägen 7
66210 Molpe

Utlåtande

Forststyrelsen / Världsarv

PB 475

65101 Vasa

Utlåtande om : Förslag förvaltnings- och utvecklingsplan till världsarvet för kvarkens skärgård.

Molpe Bys skifteslags styrelse ger följande utlåtande:

Samfälligheten konstaterar att världsarvet ej ska försvåra användningen av området för dess innevånare eller den fortsatta användningen av densamma. Därav ingår fiske och innevånarnas behov av fiskehus och hamnar, samt även fiskets behov av sina traditionella fiskeplatser. Att byns kulturella traditioner ej försämras eller försvåras, jakt i alla lagligt godkända former samt även djurhushållning och annan verksamhet som gett mark- och vattenägarna utkomstmöjligheter nu och även i framtiden.

På sidan 40 angående infopunkter och besökscentrum: Anser samfälligheten att den naturliga porten till den södra delen av världsarvet finns i Molpe (vid strömmen) och att på detta område/plats bör finnas en infopunkt och besökscentrum samt att detta område/plats bör erhålla en Prioritering I= Akut, vilket bör beaktas även då hela världsarvet lyfts fram till allmänheten samt till media.

Molpe 18.11.2008

Molpe Bys Skifteslag
Kurt Backgren ordf.

Till Världsarvsdelegationen för Kvarkens skärgård

Utlåtande om

Förvaltnings- och utvecklingsplan för världsarvet Kvarkens skärgård

Sundom bygdeförening r.f., Sundom samfällighet och Sundom vattendelägarlag anser att förslaget till *Förvaltnings- och utvecklingsplan till världsarvet Kvarkens skärgård* är mycket välgjort, innehållsrikt och ambitiöst. Vi har dock några tillägg som vi gärna ser att fogas till planen.

- Världsarvet Kvarken kunde i utvecklingsfrågor samarbeta med närliggande aktörer inom kultur och natur såsom Stundars och Meteorita Söderfjärden. På så vis kunde hela paketet skapas för turister.
- Farleder i inre skärgården borde märkas ut. I Sundoms fall gäller det farleden in till Långskärs fiskehamn.
- I Långskärs fiskehamn kunde gästbrygga samt någon form av servicepunkt utvecklas.
- I de s.k. "Hålon" mellan Inre Torgrund och Granön, borde en kanotled utmärkas, t.ex. från Stenfjärden till Näsgrund. Här, där det är omöjligt för en som saknar mycket god lokalkännedom att köra med motorbåt, kommer man verkligen nära inpå den steniga skärgården. Det finns flera olika alternativa startpunkter.
- Saukkoranta semestercenters byggnader, som för närvarande är till salu, skulle kunna bli en lägergård med konferensutrymmen för kurser etc. kring natur och skärgård. Härifrån kunde skärgårdsutflykter starta och här flyger höstflyttande tranorna över gårdsplanen morgon och kväll.

Vi har även några små tillägg (*kursiv*) till den befintliga texten:

s.14: Längst ner på sidan "Tillsätta en arbetsgrupp för att förbättra världsarvsundervisningen i förskola, låg- och högstadium, gymnasium *och inom fria bildningen*"

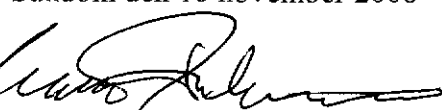
s.20: Där informationspunkter finns uppräknade önskar vi *tillägga Meteorita Söderfjärden*. Där kunde det finnas en liten infopunkt med karta över Kvarkens världsarv.

s.22: Högst upp på sidan "Det finns inte tillräckligt med lämpliga undervisnings- och inkvarteringslokaler för lägerskolor". *Här hänvisar vi till vårt förslag om Saukkoranta som en lämplig lägergård, se ovan.*

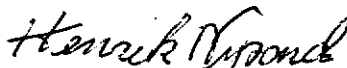
s. 32: Där åtgärder och uppgifter finns uppräknade: En fältbasstation grundas för forskning.... *Här hänvisar vi än en gång till de möjligheter som Saukkoranta kunde erbjuda.*

Källförteckningen kunde kompletteras med nyare forskningsrapporter inom geologi – t.ex. Breilin mfl 2004 Geology of the Kvarken Archipelago och med rapporter av professor Matti Räsänen och hans studenter vid Turun Yliopisto.

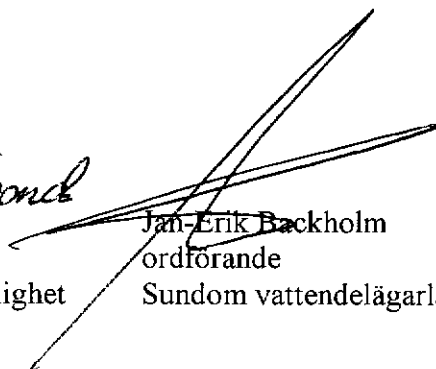
Sundom den 18 november 2008

Matts Andersén
ordförande
Sundom bygdeförening r.f.

Henrik Nysand
ordförande
Sundom samfällighet

Jan-Erik Backholm
ordförande
Sundom vattendelägarlag

Södra Vallgrund samfällighet
C/o Rolf Sund
Bråthagavägen 23 A
65930 Södra Vallgrund

Forststyrelsen
Sandögatan 6
65100 Vasa

Utlåtande om utkast till Förvaltnings- och utvecklingsplan till världsarvet Kvarkens skärgård

Södra Vallgrund samfällighet har tagit del av utkastet till Förvaltnings- och utvecklingsplan och ger följande synpunkter:

- Vi anser att Vallgrundbyarna också borde vara representerade i Kvarkens världsarvsdelegation. Som motivering vill vi framföra de betydande mark- och vattenområden som byarna har inom världsarvet.
- Vi önskar att Forststyrelsen också i fortsättningen satsar aktivt på att utveckla redan befintlig service samt planerar ny på Fort Sommarö området i Södra Vallgrund. Planering och utveckling kan ske i samarbete med Södra Vallgrund samfällighet eller olika föreningar i byn. Sommarö naturstig är ett ypperligt exempel på lyckat samarbete mellan Södra Vallgrund byråd och Forststyrelsen.

Södra Vallgrund 19.11.2008

Rolf Sund
Ordförande i Södra Vallgrund samfällighet

Forststyrelsen / Världsarv
PB 475
65101 Vasa

19.11.2008

Utlåtande över förvaltnings- och utvecklingsplanen till världsarvet Kvarkens skärgård

Efter att ha tagit del av denna mycket omfattande och som jag anser väl täckande förvaltnings- och utvecklingsplan för världsarvsområdet önskar jag bara komma med ett förslag angående fortsatt utveckling.

Alldeles nyligen har en vandringsled från fortområdet till Sommarösund öppnats och invigts. **Mitt förslag är att vandringsleden kunde fortsätta från Sommarösund ut till Kalvholmen – Bulleråsområdet.** Invid Bullerås finns museiområdet Granösunds fiskeläge, ett museum som återspeglar en fiskares liv och leverne. På området finns i dag 11 byggnader, varav 10 är autentiska gamla byggnader. Dessa byggnader är: liten boningsstuga, matförråd och lider, litet fähus, snickarbod, fiskarbastu med salteri, två båthus, loft och storstugan "Svennas stuga". Den elfte byggnaden utgörs av en större hall i vilken bland annat en pärthyvel finns. Pärthyveln är i gång varje sommar. Området upprätthålls av Replot skärgårds hembygdsförening r.f.

Museet kommer att vara öppet sommartid och andra tider enligt överenskommelse.

Floran och faunan på området lär även vara speciell men det kan biologerna bättre än jag.

Invid Bullerås finns även ett liten "sjö" Långörspotten och nere vid havet finns kommunens simstrand och gästhamn.

Ärendet har även diskuterats med byrådet som tycker att detta är ett bra förslag och alltså omfattar utlåtandet.

Maj-Len Vestergård
Ordf. för hembygdsföreningen